

ALBINCA LIPOVEC IN FRANCKA BENEDIK

BABNO POLJE (OLA 13)

1. INVENTAR

1.1. Vokalizem

1.11. Dolgi vokalizem

i: ^ə	e: ^ɛ	e: ⁱ	je	u: ^ə	ø: ^{ɔ:}	u: ^ə
			æ			

1.111. Vokalični del diftongov /je/ in /ua/ je kratek.

1.12. Kratki vokalizem

i	u
ɛ	ø
ε	a

1.121. /ɛ/ je fonetično zelo blizu polglasniku e-jevske barve.

1.2. Konzontantizem

1.21. Zvočniki

u	m
v	
l	r
j	n

1.22. Nezvočniki

p	b	f
t	d	
c	s	z
č	š	ž
k	g	x

1.3. Prozodija

1.31. Akcentsko mesto ni vezano na določen položaj.

1.32. Govor pozna kvantitetne opozicije.

Akcent je lahko na dolgem ali kratkem vokalu.

- 1.33. Akcent je ekspiratoren.
- 1.34. Iz povedanega sledi, da inventar prozodemov vsebuje dva akcenta ('V:, 'V) in neakcentuirano kračino (V).

2. DISTRIBUCIJA

2.1. *Vokalizem*

- 2.11. /e/ in /ø/ sta redka fonema, nastopata zlasti v tujkah in knjižnih izposojenkah.
- 2.12. V predakcentskih zlogih ne nastopata /i/ in /u/, v poakcentskih neizglasnih pa ne /u/.

2.2. *Konzonantizem*

- 2.21. V izglasju in pred nezvenečimi nezvočniki /v/ alternira s /f/.
- 2.22. V poziciji ne pred vokalom ima /j/ varianto [i].
- 2.23. V poziciji pred /k g/ ima /n/ varianto [ŋ].
- 2.24. Nezvočniki se po zvenečnosti prilagajajo sledečemu nezvočniku.
- 2.25. Zveneči nezvočniki ne nastopajo v izglasju, ampak tam alternirajo s svojim nezvenečimi pari.

2.3. *Prozodija*

- 2.31. Akcent praviloma ne nastopa na zadnjem zlogu besed, izjema so primeri v sklonski paradigm, kjer se akcent na zadnjem zlogu še čvrsto drži (Gpl. ma'tik, ua'pa:t). Drugih omejitev glede akcentskega mesta ni.

3. IZVOR

3.1. *Vokalizem*

3.11. Dolgi vokalizem

- i: $\ddot{\text{e}}$ ← e: — 'pi: $\ddot{\text{e}}$ tok;
 ← akcentuiranega e v nezadnjih zlogih — 'di: $\ddot{\text{e}}$ tela;
 ← e: — mi: $\ddot{\text{e}}$ t;
 ← akcentuirani e v nezadnjih zlogih — ni: $\ddot{\text{e}}$ su
 ← ē: in akcent. ē v nezadnjih zlogih v poziciji pred r — z'vi: $\ddot{\text{e}}$ r, 'mi: $\ddot{\text{e}}$ ra
 ← i: in akcent. i v nezadnjih zlogih v poziciji pred r — 'mi: $\ddot{\text{e}}$ r, s $\ddot{\text{e}}$ 'ki: $\ddot{\text{e}}$ ra
- u: $\ddot{\text{a}}$ ← q: — 'mu: $\ddot{\text{a}}$ š;
 ← akcentuiranega q v nezadnjem zlogu — 'gu: $\ddot{\text{a}}$ ba
 ← akcentuiranega o v nezadnjem zlogu — š'ku: $\ddot{\text{a}}$ da
- e: ← ē v položaju pred j — 've: $\ddot{\text{e}}$ ja
 ← v tujkah in knjižnih izposojenkah — 'mē:nza, A'mē:rika

- o: ← i: skupaj z /u/ — 'vo:uk
 ← akcentuirani i v nezadnjih zlogih skupaj z /u/ — 'po:uxi
 ← v tujkah in knjižnih izposojekah — 'o:pera, x'rō:m.
- e:i ← ē: — m'le:iku;
 ← akcentuiranega ē v nezadnjem zlogu — ne've:ista;
- je ← e, ki je prišel pod akcent ob premiku akcenta s končnega kratkega zloga — 'žiena.
 ← ē, ki je zaradi zapoznelega akcent. premika prišel pozno pod akcent — 'pieta
- ya ← o, ki je prišel pod akcent ob premiku akcenta s končnega kratkega zloga — 'kuaža
 ← o, ki je zaradi zapoznelega akcent. premika prišel pozno pod akcent — 'ruaka
- ə: ← a: — g'rā:t
 ← akcentuiranega a v nezadnjih zlogih — k'rā:va
 ← ē: — 'vā:s
 ← akcentuiranega ē v nezadnjih zlogih — 'mā:ša

3.12. Kratki vokalizem

3.121. Kratki akcentuirani vokali

- i ← i: — 'list
 ← akcentuiranega i v nezadnjem besednjem zlogu — 'lipa
- u ← u: — 'luč
 ← akcentuiranega u v nezadnjem besednjem zlogu — k'ruxa
 ← o: — 'nuč
 ← i, ki je prišel pod akcent zaradi premika akcenta s končnega dolgega zloga — 'dužan
- ɛ ← i v edinem besednjem zlogu — 'męš
 ← u v edinem besednjem zlogu — k'ręx
 ← ē, i, u, ki so prišli pod akcent zaradi premikov akcenta s končnega zloga — 'sęnu, 'dęsi, 'sęsi; 'śerak, 'sęshit
- ø ← ə — 'pøs, 'døš, 'døžja, 'kødai
 ← vzglasni akcent. o skupaj z /u/ — 'uqoson
 ← ɛ, ɔ skupaj z /r/ — 'dørva, 'dørf, 'čørf, 'żort, 'pørst
- ɛ ← e v edinem besednjem zlogu — k'męt
 ← e, ɛ, ki sta prišla pod akcent zaradi premika akcenta s končnega dolgega zloga — 'nębu, 'męsu
- a ← a v edinem besednjem zlogu — b'rąt
 ← o v edinem besednjem zlogu — 'kaš
 ← ɔ v edinem besednjem zlogu — 'gast
 ← o, ɔ, ki sta prišla pod akcent zaradi premika akcenta s končnega dolgega zloga — 'galop, 'zabi
 ← vzglasnega ɔ — skupaj z /r/ — 'arš, 'ardeč

3.122. Kratki neakcentuirani vokali

- i ← e:, ε:, i:, ki so postalni neakcentuirani zaradi premika akcenta s končnega dolgega zloga proti začetku besede — 'sorcí, 'ženi (Npl.), 'deši
← izglasni -i v Npl. m. — b'rą:ti
- u ← neakcentuiranega į — 'já:buku
← izglasni -o pri nevtrih — 'me:istu
← končniški -ow v Gpl. m. — 'brą:tu
← končniški -el, -ěl in -el — 'ni:ęsu, 'vidu, 'kzązu
- ę ← i razen v izglasju v Npl. m. — tę's'čą:yü, g'rą:bęt, 'vide
← ě — lę's'nika, 'videt
← u — le'pina, t're:ibęx, b'rą:tę (Dsg.)
- ö ← izglasni ö — 'mizo, 'lipo
← ö:, ki je postal neakcentuiran zaradi premika akcenta s končnega dolgega zloga za zlog proti začetku besede — 'galop
← ø — 'tłarök
← poakcent. a pred l — 'de:juoń
- ɛ ← e — be'se:ida, 'njesen, 'mu:erje, 'ardeč
← ε — 'pa:met, 'mize, 'fa:nte, 'začet, me'si:enu
- a ← a razen pred istozložnim ü
← o razen v izglasju — pa'rąka, ga'varin, 'żą:ustna, 'atrak
← e v nikalnici — na'de:iąa, na'umon

3.2. Konzonantizem

Konzonanti /j r m n p b f t d c s z č š ž k g x/ so nastali iz enakih glasov v izhodiščnem sistemu, poleg tega pa:

- ü ← l razen pred sprednjimi vokali in j
← į: in į skupaj z /ø/ — 'vouk
← vzglasni akcent. o skupaj z /ø/ — 'uqson
- v ← w
← kot proteza pred /ę/ in /u/ — 'vęxu, 'vuš
- j ← ñ za vokali skupaj z /n/ (j+n)
- ł ← l pred sprednjimi vokali in j
← ī
← primarna skupina tl, dl
- n ← ñ za vokali skupaj z /j/ (j+n)
← -m, če ni ohranjen zaradi analogij — z b'rą:tan, 'de:juan, 'tan
- f ← v v izglasju in pred nezvenečimi nezvočniki
- č ← ī

Zveneči nezvočniki so nastali tudi iz nezvenečih po asimilaciji na sledeče zveneče nezvočnike, nezveneči pa iz zvenečih z ustrezno asimilacijo na sledeče nezveneče in v izglasju.

3.3. Prozodija

Akcentsko mesto je kot v izhodiščnem sistemu z razlikami, ki so jih povzročili naslednji akcentski premiki.

Premik s končnega kratkega zloga na katerikoli predakcentski vokal — 'žjena, 'atrac, 'mögua, stqbör.

Premik s končnega dolgega zloga za en zlog proti začetku besede — 'uaku, 'nebu, 'galop, 'kavač, 'děši (izjeme so Gpl. I. žen. sklanjatve).

3.4. Izguba glasov

Popolna redukcija (izguba glasu) je v govoru razmeroma redka. Reducira se i v sufiksih -ica in -ina ('kuxarca, 'kuxna), ə v sufiku -əc ('k'yarç, 'nuarc), fakultativno v sufiku -ək ('pä:ik, 'pä:jök), včasih glagolska pripoma i ('pičja). Do redukcije prihaja navadno v soseščini zvočnikov. Včasih pa v taki soseščini ni popolne redukcije, ampak se je vokal reduciral samo do ə, ki pa je pred zvočnikom, za katerim je stal nereducirani vokal, in se je kot vsak drugi ə razvil v o ('sɔ:nčonca).